

Notes entorn d'Antoni Solsona, farmacèutic de l'Hospital de pobres de Jesucrist de Tàrrega l'any 1747

Notes on Antoni Solsona, pharmacist at the Hospital de pobres de Jesucrist in Tàrrega in 1747

Josep Maria SECANELL ROCA

Farmacèutic, Santa Margarida de Montbui. C.E.: jmsecanell001@cofb.net

Resum - S'aporta un conjunt de documents sobre la farmàcia i la salut a Tàrrega. S'hi citen la creació d'una farmàcia hospitalària i el nomenament d'Antoni Solsona com a titular.

Paraules clau: farmàcia hospitalària, Tàrrega, segle XVIII.

Abstract - A set of documents on pharmacy and health in Tàrrega is provided. The creation of a Hospital pharmacy and the appointment of Antoni Solsona as head are reported herein.

Keywords: Hospital pharmacy, Tàrrega, 18th century.

Introducció

Cap al 1300, coexisteixen a Tàrrega dos hospitals: el de Sant Antoni, fundat per la Confraria de Sant Antoni i el creat per Miquel d'Ardèvol. De naturalesa benefico-religiosa el primer, i civil el segon. A principis dels 1500, s'unifiquen els dos hospitals i les seves rendes, amb el nom d'Hospital dels pobres de Jesucrist.

A mitjans del segle XVIII hi ha un contenciós entre el Bisbat de Solsona i l'Ajuntament de Tàrrega pel nomenament dels administradors de l'hospital, en pretendre el Bisbat passar de tenir un administrador a dos. L'Ajuntament, ja n'hi tenia dos, correspo-

nents al seu dret de patronat sobre l'Hospital d'Ardèvol des de la seva fundació.¹

L'any 1747, a l'hospital es crea - "forma"- una farmàcia, i se'n nomena al farmacèutic Antoni Solsona com a titular, per sis anys, a canvi d'habitació dins l'hospital, i treballant de franc. A la mateixa escriptura, hi ha l'inventari d'existències fet per mà del propi Solsona.

Les dades d'aquesta comunicació s'han extret de documentació notarial conservada a l'Arxiu històric de protocols de Cervera (AHPC), i de l'Arxiu històric de l'Ajuntament de Tàrrega, on hi ha reflectida la situació farmacèutica i sanitària d'aquesta població entre 1740 i 1790.

¹ REVENTÓS, Jacint. *Història dels hospitals de la terra ferma*. Història dels hospitals de Catalunya, vol. 5. Barcelona: Fundació Uriach, 2003.

15 de desembre del 1733. In Oppido² del Palau d'Anglesola.

Document en el que hi consten els pares i un germà d'Antoni Solsona.

“Sigui de tothom conegut com nosaltres, Josep Solsona, farmacèutic del Palau d'Anglesola, diòcesi de Solsona, i Teresa (Solsona) Rodríguez, cònjuges, juntament amb Francesc Solsona, també farmacèutic del mateix lloc, i del dit Josep Solsona fill,”...³

Josep i Francesc Solsona, signaran com a avaladors d'Antoni Solsona en la contractació d'aquest com a farmacèutic de l'Hospital l'any 1747.

12 de febrer del 1740

Els administradors de l'Hospital, un d'ells capellà, i els altres laics, compensen el deute en medicaments que tenien amb el farmacèutic Josep Castell amb el deute en forma de censal que aquest tenia amb l'Hospital, que era proveït, doncs, per aquest farmacèutic extern.

“Joan Pau Borràs, prevere i beneficiat a l'església parroquial de la vila de Tàrrrega, diòcesi de Solsona, Antoni Mestres i Mestres, candeler de cera, i Josep Cleries, tots de la dita vila, administradors per l'any present i corrent de l'Hospital dels pobres de Jesucrist de la present vila, nomenats pel capítol general del dit hospital, segons consta en el llibre de resolucions del mateix, reconeixem que vós, Josep Castell, present, farmacèutic de Tàrrrega, ens heu pagat 114 lliures barceloneses, de les que 100 son en llüció, quitació i preu de restitució d'aquell censal del mateix preu, i de pensió anual de 5 lliures, creat per vós a favor de dit Hospital, el 3 de maig del 1735 davant el notari de Tàrrrega Marià Terez, i les restants 14, complement de de totes les pensions degudes fins avui i retingudes a còmput d'aquelles 125 lliures a vós degudes per l'Hospital per les medicines i medicaments que per ordre nostre vàreu entregar per la salut dels malalts

del dit Hospital segons consta al chyrographo (vulgo pòlissa)⁴ expedida pels anteriors administradors a favor vostre el 27 de gener del 1735, amb el núm 97, i us en fem època i absolució perpètua del dit censal. Testimonis, el magnífic Joan Ignasi Çanou i Riu, llicenciat en dret civil, i Joan Baptista Canut escrivà.”⁵

2 de gener del 1747

“Pedro García de Arteaga, Theniente General de los Ejércitos de S.M., Gobernador militar y político de la Plaza y Castillos de Lérida”, comandante general de Urgell,”

dirigeix una circular a l'ajuntament de Tàrrrega segons la qual, S.M.el Rei, ha resolt fer una Lleua de 25.000 soldats “en todos los Reynos de España”, i vist que a Tàrrrega hi ha 197 cases, toca subministrar 3 homes. El número de cases, sembla inferior al real, per la importància d'una població amb 3 notaris, 3 metges, 3 farmacèutics, bastants religiosos, etc.⁶

24 de març del 1747

El governador de Lleida, Pedro García de Arteaga, notifica a l'Ajuntament de Tàrrrega que,

“dispondrá V.M. el alojamiento que corresponde a quatro compañías y estado mayor”...⁷

Aquestes tropes eren allotjades per les cases de la població. Els oficials, s'hostatjaven a les millors cases. Aquest pas de tropes, veurem que té la seva importància sanitària.

7 de març del 1747

Els administradors de l'hospital venen un censal per obtenir liquiditat per a comprar les drogues per a la farmàcia.

“Nosaltres, Felip Carreño, prevere i beneficiat a la Parroquial Església de Santa Maria de la present vila de Tàrrrega, bisbat de Solsona y Joseph Fontanet, argenter de la mateixa vila: fent aquestes coses en

² Dintre la població.

³ AHPC. Notari de Tàrrrega Marià Terez Mateu. Capsa 2064, UD 4763, pàg 191v.

⁴ Un préstec quirogràfic -escrit a mà- es aquell que no compta amb una garantia per satisfer una necessitat urgent de liquiditat. Les parts només signen un pagaré amb una data de devolució.

⁵ AHPC. Notari de Tàrrrega Joan Àngel López Jover. Capsa 2125, UD 4885, pàg 37r-v.

⁶ ACU. Arxiu Ajuntament de Tàrrrega, 23-33, pàgs 101r-103r.

⁷ ACU. Arxiu Ajuntament de Tàrrrega, 23-33 pàgs 101r-103r.

nom, i com a Administradors, junt amb Joseph Miró, botiguer de teles de la mateixa vila, absent, del Hospital dels pobres de Jesucrist de dita present vila de Tàrraga: en virtut del poder a nosaltres donat per lo Reverend y Magnífic Capítol del dit Hospital per resolució del dia 29 de gener pròxim passat, continuada en el llibre de resolucions, del que aquest notari, com à Escrivà que es de dit Hospital en dona fe...**Per a gastar la quantitat baix escrita en compra de part de les drogues que se necessiten per la formació de la Apotacaria que es posa en dit Hospital.** De nostre grat i certa ciència, per dit Hospital venem y originalment creem a la Obra y Sagristia de dita Parroquial Església de la present vila de Tàrraga, comprant de semblants 100 lliures per lo reverend Pere Mora”...⁸

20 d'abril del 1747

Els administradors de l'Hospital nomenen apoderats.

“Nosaltres, Felip Carreño, prevere beneficiat a la parroquial església de la Beata Maria de la present vila de Tàrraga, diòcesi de Solsona; Josep Fontanet, argenter, i Josep Miró, botiguer de teles de la mateixa vila, com a Administradors de l'Hospital de pobres de Jesucrist de Tàrraga, nombrats pel Reverend i Magnífic Capítol del relatat hospital, segons consta en el llibre de resolucions del dit Capítol del que es escrivà aquest notari, de grat i certa ciència, constituïm o nomenem procuradors nostres, o sigui del dit hospital, amb amplis poders, a vosaltres, Pere Esteve i Pere Huguet, sogre i gendre respectivament, cirurgians de Tàrraga, absents”...⁹

10 de juny del 1747

Acta de l'Ajuntament de Tàrraga reiterant que li pertoca tenir dos administradors a l'Hospital.

“Convocados los magníficos D. Pablo Elías y Grau, Theniente de Corregidor, el Dr. Juan Texidor, Juan Angel López y Jover, Francisco Cárdenes, Joseph Carreño, Joseph Cléries, y Félix Llorens, fué propuesto: que en 7 de los idus de marzo del año 1323, Miguel de Ardèvol, de ésta villa de Tàrraga, dotó de

competentes rentas el Hospital que para los pobres hizo construir en la pròpia villa, y dispuso y ordenó que su heredero universal y los Paheres de dicha villa que entonces eran, y en el futuro serían, nombrasen dos Hombres Buenos para la administración del dicho Hospital, con otras disposiciones más largamente contenidas en la escritura de dotación, que pasó dicho día ante Pedro Lloder, notario público de Tàrraga; que en el año 1702, y de tiempo inmemorial, se hallan dichos Paheres con la facultad y en la poción de asistir al nombramiento que anualmente se practica a dos Administradores seculares para el Hospital, y en el mismo año convinieron que fuesen tres los Administradores, comprendido uno eclesiástico; que en el año 1741, manda el Ilmo. Sr. Obispo D. Francisco Zarceño que amicalmente entrase un nuevo Administrador y saliese de la administración otro, el más antiguo ella; que ayer, el actual Ilmo. Sr. Obispo D. Joseph de Mezquía pasó visita al dicho Hospital, y dijo mirar entre otras cosas si se continuaba la nominación de su Administrador únicamente en la forma que lo tenia dispuesto su Ilmo. Antecesor, y a otras preguntas y averiguaciones tal vez no consernientes a su cuydado. De todo lo que se sigue, no solamente contraviene enteramente a la voluntad y disposición del citado fundador, sinó también a intentar ampliar su Ilustrísima la jurisdicción en dicho Hospital poco a poco, adquiriendo junto con el Estado Eclesiástico de ésta villa, como se ve y se colige de lo sobremandado. Y como la continuación en la variación de la voluntad y mente del fundador (que en el año 1741 no se tuvo presente, con mayor razón fundaméntase así el derecho de éste Ayuntamiento), y debiendo como debe el Ayuntamiento velar por sus derechos y prerrogativas, se ha resuelto que se nombren Administradores del Hospital a D. Joseph Fontanet, platero, y a Joseph Miró, tendero de paños, y que por medio del Síndico se participe ésta nominación para que entiendan que la tienen por esse Ayuntamiento en virtud de Derecho, y que por medio del Síndico se participe también a su Ilustrísima, con manifestación de la citada fundación.”¹⁰

⁸ AHPC. Notari de Tàrraga Joan Àngel López Jover. Capsa 2127, UD 4890, pàg 52v.

⁹ AHPC. Notari de Tàrraga Joan Àngel López Jover. Capsa 2127, UD 4890, pàg 81r.

¹⁰ ACUR 22.33, pàgs 94v-95r. Actes Ajuntament de Tàrraga.

7 d'octubre del 1747

Nomenament d'Antoni Solsona com a titular de la farmàcia de l'Hospital dels pobres.

“Nosaltres, Joan Teixidor, doctor en medicina, Joan Àngel López, notari, Josep Carreño i Josep Cleries, presents, pel present i corrent any Decurions de la Universitat de la present vila de Tàrraga, com a Patrons certs i indubtables del Hospital de pobres de Jesucrist de Tàrraga, Josep Fontanet, argenter, Josep Miró, botiguer de teles, administradors i persones idònies per tractar dels rèdits i emoluments del dit hospital, convocats i congregats com de costum a la casa de la Universitat de Tàrraga per tractar els assumptes de l'hospital, com a major i més sana part dels patrons convocats.

*Atenent i considerant que el precitat Sant Hospital té i posseeix una Botiga de Farmàcia construïda i composada, i que per governar i tractar aquesta obra, es necessita una persona idònia i suficient en l'art de farmàcia, i que això és de la màxima utilitat per l'Hospital, pel temps de 6 anys a partir del 15 d'agost del any present i corrent, i fins el 15 d'agost del 1753, amb els pactes infrascrits, i no sense ells, **nomenem, entreguem i cedim a vós, Antoni Solsona, Pharmacopula oppidi del Palau d'Anglesola, diòcesi de Solsona, present i acceptant, la dita Botiga**, medicines simples i compostes, vasos d'aram i vidre, fustes i taules, i la generalitat de les pertinences de l'ofici de farmacèutic contingudes a continuació en el memorial escrit per la ma i lletra del dit Antoni Solsona.”*

En el document notarial, hi ha un canvi de cal·ligrafia, en la redacció del memorial o inventari, que evidencia això anterior. Aquest inventari es transcriu en un altre treball presentat a aquestes Jornades (Vives et Secanell, 2020) (Fig. 1)

Acabat l'inventari, la cal·ligrafia, torna a ser la del principi de la escriptura, i apareixen les condicions en les quals exercirà el farmacèutic:

“Has itaque traditionem, et cessionem per dictum tempus facimus sicut melius dici potest, et intelligi cum pactis, et conditionibus in lingua materna:

*Primo, ab pacte **que dits Administradors en dit nom donan la habitació a dit Solsona en lo Hospital, y en los quartos immediats a dita Botiga.***

Item, ab pacte que lo mencionat Antoni Solsona, Apotecari, tinga obligació de donar la medicina de Balde, y sens paga ni gratificació alguna, als naturals y habitants en esta Vila, que estaran malalts en dit Hospital, com també als que transitaran malalts en cas que éstos, sens grave perjudici de sa salut no puguen passar a altre Hospital, com també al Comanador de Sant Antoni.

Item, ab pacte que finits dits 6 anys tindrà obligació dit Solsona de conferir-se sis mesos antes ab los Administradors, y tractar ab ells si prosseguirà, o no, per altre sexeni en lo present contracte.

Item, ab pacte que de no prosseguir per altre sexeni, deurà lo dia de Nostra Senyora d'Agost del 1753, deixar la Botiga fornida de la medicina simple y composta en lo modo y forma que vuy de li entrega, arreglant-se al memorial que queda en lo present acte continuat.

Item, ab pacte, que sempre que apareixerà als Senyors convenir ab la tropa que entren al Hospital los malalts de ella, que non puguen los malalts de dita tropa pendrer la medicina en altra part, sinó en la Botiga del Hospital.

Et cum dictis pactis, et non sine eis aliter nec alio modo”. (Fig. 2)

Al compliment d'aquest contracte s'hi obliga l'Hospital amb els seus béns i Antoni Solsona és avalat solidàriament pel seu pare Josep Solsona i el seu germà Francesc Solsona, apotecaris de Palau d'Anglesola, amb els seus béns mobles i immobles, presents i futurs.

Firmen: Joan Teixidor; testimonis, Emmanuel Soler, doctor en drets; Josep Pinyol, doctor en medicina, de Tàrraga els dos; Joan Angel Lopez y Jover, Joseph Carreño i Josep Cleries y Jover, Regidors; Josep Fontanet, administrador; Josep Solsona, apotecari; Francisco Solsona, apotecari del Palau; Anton Solsona, apotecari.¹¹

16 d'octubre del 1747

Diners de l'Hospital es posen a rendiment.

“El citado día pasó ante Juan Angel López y Jover, notario de ésta villa. Y como de estar así depo-

¹¹ AHPC. Notari de Tàrraga Antoni Terez. Capsa 2146, UD 4925, pàg 266.

medicina composta, et simplices, et omnes illas ^{specie} merces
 species, diamma, vasa, axami, sxi, fidi, et vi-
 trij, fustes, et menses, et demul, et generaliter omnia
 alia, et singula pertinentia Pharmacopula officina
 que d'ipnti inveniunt in predicta Botiga combinada
 in quodam memoriale manu, et littera d' Antoni
 Solsona scripto humor bhenouy. **Memorial**
 dela medicina composta, y simples existents en la
 Botiga del Sant Hospital. de la vila de Tarragona //

Estende al los vasos junt.

Onguents.

Smo Ong. Alb. camphora	.....	4 lb 12 oz
Alb. Simpl.	.....	1 lb 12 oz
Alumbl.	.....	1 lb 12 oz
Mirra	.....	1 lb 12 oz
Resaca al dos pots	.....	1 lb 12 oz
Cucurbit.	.....	1 lb 12 oz

Figura 1 - Inici de l'inventari fet per Antoni Solsona.

Lamina dor.
 In pagasout. petit.

Ita ut magis traditionem, et cautionem per eundem tempore
 sicut melius dici potest, et intelligi cum pacto, et condi-
 tionibus in lingua Materna exarabit infra, et sequen-
 tibus. **Primo** ab pacto que dicit Administradois en
 donom donan la habitacio a dir Solsona (La habitacio en
 lo Hospital, y en los quattos immediats a dir Botiga.
Item ab pacto que lo menciona a Antoni Solsona a l'oporia.
 si tinga obligacio de donar la medicina de Balde, y sens
 paga, ni exarabit alguna als naturals, y habitans en
 esta Vila que estada en Malats en dir Hospital com, tambe
 als que transitadan Malats en Cas que estos sine causa
 perjudici de a salut no puzquen gozar a altre Hospital
 com tambe als del Comandó de St Antoni. **Item** ab pacto
 que finit d'is si anys hinda obligacio dir Solsona de confe-
 rirse de memoria ansea a los Administrados, y tractas a l'illa
 si prosequida, o no per altre Personi conde pntes conseruare

Figura 2 - "...tinga la obligació de donar la medicina de balde i sens paga..."

sitadas 319 libras, 3 sueldos y 5 dineros, no utilice rédito alguno. Y por parte de los Administradores del Hospital de Pobres de Jesucristo de la misma villa, se haya propuesto que para la total efectucción de la Boticaria que han formado en dicho Hospital y para otras precisas urgències que en las quantas de su administraci3n harán constar, necessiten la citada cantidad, y en conseqüència, se les dexe a censal a raz3n de cinco por ciento según estilo: Resuélvasse lo hacedor.

Fue resuelto que se dexen las expresadas 319 libras, 3 sueldos y 5 dineros a los Administradores para los fines y como va propuesto, otorgando la correspondiente escritura de venta y creaci3n de censal en que conste todo lo que convenga.”¹²

13 de novembre del 1747

Nosaltres, Josep Fontanet, argenter, i Josep Mir3, botiguer de teles de llana, tots de Tàrrega, com a administradors del Hospital de pobres de Jesucrist d'aquesta vila, amb consens i voluntat dels Magnífics Decurions de la Universitat de la mateixa poblaci3, Compatrons de l'Hospital, segons deliberacions celebrades el dia primer d'aquest mes, i que consten en el Registre de resolucions de la Universitat, acordem que per pagar aquelles quantitats degudes per l'Hospital per ra3 de les medicines posades a disposici3 dels malalts per la Botiga de medicines...¹³

28 de maig del 1751

Un particular presta diners a l'Hospital, a canvi de rebre els medicaments que necessiti, de franc. El farmacèutic es queixa.

“In Dei nomine, noverint universi com per i entre lo reverent Matheu Vergony3s, prevere i beneficiat de la parroquial església de Santa Maria de la present vila de Tàrrega, bisbat de Solsona, i els Magnífics Ignasi Pastor i de Duran, ciutadà honrat de Barcelona, i Francisco Cárdenas, candeler de cera de la mateixa vila, actuals Administradors del Hospital de pobres de Jesucrist de la dita vila de Tàrrega, fent aquestes coses amb resoluci3 del Capítol de dit Hos-

pital continuada en lo llibre de resolucions, i Ant3n Solsona, apotecari habitant en Tàrrega, de una part; i Ant3n Mestres, candeler de cera de la mateixa vila, de part altra, se ha convingut lo següent:

Es a saber que en atenci3 que per a plantar i proveir la Botiga d'Apotecaria que té dit Hospital, i per ajudar el cost de tal gasto, lo dit Ant3n Mestres presta 100 lliures al col·lector de dit Hospital, amb lo pacte que dit Hospital, en el ínterim i fins i a tant que se li restitueixin, haurà dit Hospital de subministrar de franc les medicines necessàries a dit Mestres i sa casa i família. Antoni Solsona fa constar que en el contracte d'encarregament de la dita Botiga d'Apotecaria que es firmà el 1747 entre ell i los Administradors del Hospital per sis anys en poder del notari Ant3n Terez de Tàrrega, no hi consta aquesta obligaci3, però que la complirà. Per a garantir dites coses, els Administradors obliguen els r3dits de l'Hospital, i Antoni Solsona, tots els seus bens haguts i per haver”.¹⁴

Any 1752

“El Ayuntamiento de la Villa de Tàrrega de el Principado de Cataluña, puesto con el mayor rendimiento a los Reales Pies de V. Mag., represento que atendida por la paternal clemencia de V. Mag. La miseria que se ha padecido en ésta villa y en otros lugares del territorio de el Urgel por las quasi ningunas cosechas en los cuatro antecedentes años; fue de la Real dignaci3n de V. Mag. mandar se levantasse el apremio cargado por los tercios devidos al Real Tributo de Catastro; y ahunque podrían estos vezinos tenir algun alivio con la mediana cosecha de éste año, ha cargado tanta enfermedad sobre ellos, que conteniendo la referida villa cerca dos mil Personas, son quinientos los enfermos, y la mayor parte por causa de la miseria padecida”...¹⁵

4 d'agost del 1752

Antoni Solsona, a més d'encarregar-se de la farmàcia de l'hospital, té farmàcia pròpia a Tàrrega, ja que cobra dels c3njuges Manuel Cases i Úrsula Puig

¹² ACUR 22.33, pàg 126r. Actes de l'Ajuntament de Tàrrega.

¹³ AHPC. Notari de Tàrrega Joan Àngel López Jover. Capsa 2127, UD 4890, pàg 52v.

¹⁴ AHPC. Notari de Tàrrega Joan Àngel López Jover. Capsa 2129, UD 4893, pàg 128r/v.

¹⁵ AHCUC. Arxiu Ajuntament de Tàrrega. 23.35, pàg 36.

un deute de 10 lliures per medicaments que els hi ha subministrat, aprofitant que dits Cases i Puig venen una vinya amb oliveres per un import de 60 lliures.¹⁶

18 d'agost del 1755

Capítols matrimonials d'Antoni Solsona.

“Tractat es estat y mediant la Divina gracia de l'Esperit Sant concordat, que matrimoni sia fet per y entre Anton Solsona, jove Mestre Apotecari del poble del Palau de Anglesola, del bisbat de Solsona, de alguns anys a esta part habitant la present vila de Tàrrega, del mateix bisbat, fill lilegítim i natural de Joseph Solsona, Apotecari de dit poble de Palau, vivint, i de Teresa (Solsona) Rodríguez, de aquest muller, difunta, de una part; y Maria Castelltort, donzella, filla legítima y natural de Ignasi Castelltort, botiguer de teles de Tàrrega, y de Antonia (Castelltort) y Tayó, conjuges vivints, de part altra. Maria aporta al matrimoni un dot de 1.150 lliures.”¹⁷

23 de febrer del 1757

Encara que l'any 1747 es deia que als soldats se'ls subministrava els medicaments de franc, es nomena un apoderat per cobrar deutes, que seran saldats.

*“Sepan quantos ésta carta de poder vieren y leyeren, como nosotros, Dr. Joseph Hebrart, presbítero y beneficiado de la Iglesia parroquial de Santa María de Tàrrega, Joseph Miró, tendero de paños, y Jayme Gilbert, cerero, todos de la misma villa, Administradores del Hospital de pobres de Jesucristo de la misma villa, en dicho nombre, de nuestro buen grado y espontània voluntat, otorgamos y conocemos que damos todo nuestro poder cumplido, general y bastante, el que de Derecho se requiere y es necesario y más puede y debe valer, a Francisco Plana y Circuns, notario real y causídico de la Ciudad de Barcelona, para que por nosotros y en dicho nombre y representación, **pueda pedir, recibir, cobrar y haver, todas qualesquiera cantidades de dinero a dicho Hospital de Pobres pertenecientes por razón de las jornadas de los soldados enfermos en el mismo Hospital hasta el dia presente, otorgando carta de pago a la Real Tesorería**”...¹⁸*

27 de juny del 1760

Soldats morts per tisi a l'hospital. Desinfecció.

*“En la Villa de Tàrrega, Obispado de Solsona y Corregimiento de Lérida, por ante mí, el notario y Escribano substituto infrascrito y de todos los testigos que abaxo se nombrarán, el Sr. Dr. D. D. Juan Bautista Font, Abogado de los Reales Consejos, Theniente de Corregidor de la Villa de Tàrrega y su Distrito por Su Magestad (Dios le guarde). Haviendo llegado a su noticia, que en el Hospital de Pobres de Jesucristo de la misma Villa de Tàrrega ha muerto tísico uno de los enfermos del Regimiento de Infanteria Walona de Bravante aquartelado en ella y sus cercanías, ha hecho comparezer ante sí al Dr. Nicolás Porta, Médico ordinario del propio Hospital, el qual, mediante juramento, ha hecho relación y declarado: que el día de ayer ha muerto en el mismo citado Hospital del que es medico ordinario, y como a tal visita a los soldados que en él existent enfermos del enunciado Regimiento de Infanteria Walona de Bravante, un sargento tísico declarado, llamado Pedro Matge, de la Compañía de granaderos del segundo Batallón, de la que es capitán el Teniente Coronel graduado D. Henrique Dulmhost, y que por consiguiente, se deve quemar la cama y ropa que usava, y desempavimentar y picar las paredes del quarto en que estava enfermo, y empavimentarlo y blanquearlo de nuevo, por ser el mal contagioso y que podria comunicarse a otros. Quanto luego, el dicho Sr. Teniente de Corregidor ha mandado a Joseph Ortís, otro de sus alguasiles, que confiriéndose junto conmigo y de los mismos infrascritos testigos en el sobremencionado Hospital, disponga, y haga se queme fuera de la Villa y en la campiña, la cama y toda la ropa que usava el nominado sargento, siendo **presentes por testigos Antonio Solsona, Boticario, y Thomás Marco, manzebo boticario, ambos de Tàrrega, a éstas cosas llamados, y dichos declarantes, a quienes doy fé que conozco, lo firmaron, de voluntat de Isidro Martí y Celidonio Pons, que dizen no saber escribir; el dicho Antonio Solsona y los demás, de su pròpia mano. Dr. Nicolás Porta; Pelegrín Sala, de voluntat de Celidonio Pons y de Isidro Martí; Antonio Solsona.**”¹⁹*

¹⁶ AHPC. Notari de Tàrrega Ramon Borràs. Capsa 2157, UD 4952, pàg 85v.

¹⁷ AHPC. Notari de Tàrrega Marià Terez Mateu. Capsa 2083, UD 4787, pàg 232.

¹⁸ AHPC. Notari de Tàrrega Antoni Renyer. Capsa 2189, UD 5011, pàg 49.

¹⁹ AHPC. Notari de Tàrrega Marià Tèzes Mateu. Capsa 2088, UD 4790, pàg 273.

En aquest mateix any de 1760, hi ha diverses escriptures similars que relaten casos de mort per tisi de soldats a l'hospital de Tàrrega, i amb el mateix mètode de sanejament.

18 de setembre del 1761

Visita de farmàcies pel Protometge.

*“En la villa de Tàrrega, Obispado de Solsona, el día dies y ocho del mes de setembre, año del Señor de 1761; Ante mí, Antonio Terés y de Iturbe, por las auctoridades Apostólica y del Rey N.S. que D.G., legal notario público de la villa de Tàrrega, y de los Doctores en medicina Francisco Escorsell y Nicolás Porta, en la misma villa domiciliados, testigos a éste fin nombrados, el Dr. D. Antonio Pla,²⁰ Prothomédico del Ejército y Principado de Cataluña, junto con el Dr. Francisco Sala, Boticario Visitador, comparecieron delante de mí, el dicho infrascrito Escribano; prestó su merced el dicho Prothomédico el juramento a Dios Nuestro Señor y a sus quatro Santos Evangelios, me hizo relación como entre los días quince y dieciocho de éste setembre de éste presente año, **visitaron las boticas de:***

Antonio Folch, boticario de Montmaneu, que encontró defectuosa, por lo que le dieron sus advertencias.

Raymundo Roset, boticario de Santa Coloma de Queralt, qual encontraron suficiente.

Francisco Ballester, boticario de Santa Coloma de Queralt, qual encontraron buena.

Antonio Mir, boticario de Guimerà, qual encontraron defectuosa.

Joseph Mó, boticario de Ciutadilla, qual encontraron suficiente.

Rafael Baquer, boticario de Vallbona de las Monjas, qual encontraron buena.

Joseph Vidal, boticario de Les Belianes, qual encontraron suficiente.

Juan Oliach, boticario de Sant Martí, (de Maldà?) qual encontraron suficiente.

Tomás Miró, boticario de Verdú, qual encontraron buena.

Bernardo Melet, boticario de Verdú, en la qual se encontraron algunos defectos, por lo que se le dieron algunas advertencias.

Pedro Juan Ler, boticario de Tàrrega, qual se encontró suficiente, no obstant algunos defectos leves.

Otra de la viuda de Joseph Castells, de Tàrrega y Antonio Solsona, boticarios del Hospital, qual se han encontrado buenas y aptas para el despaxo.

Y yo, el sobremencionado notario, doy feé conoser a Su Merced EL Sr. Prothomédico, que firmó de su propia mano.

Antonio Pla, Prothomédico. Ante mí, Antonio Terés, Notario.”²¹

17 de maig del 1764

Dimissió del metge Josep Rissa com a Regidor de Tàrrega, per poder-se dedicar a la seva professió.

“En las Casas del Común de la Villa de Tàrrega, el dia 17 del mes de mayo del año de 1764, convocados los Magníficos Dr. Joseph Rissa, Mariano Lloses, Antonio Viala, Joseph Fontanet, Joseph Lluch y Francisco Castellana, Regidores; presidiendo el Dr. Rissa como a regentando el oficio de Teniente de Corregidor y Alcalde mayor.

Fue propuesto por dicho Dr. Joseph Rissa, que en atención de hallarse en esa villa una constitución epidèmica de viruelas, haver la contingència de otras enfermedades, mayormente en tiempo de verano, hallarse solamente otros dos médicos, el uno que es el Dr. Francisco Escorsell, muy impedido, como se sabe, y el otro que es misser Joseph Renyer, ocupado en los enfermos de los Lugares vezinos, por lo qual, y la assistència que dicho Dr. Rissa como medico que deve dar a sus enfermos y a otros que lo interesen, cuya assistència es precisa al bien público de los enfermos, por lo qual, y por no poder en conseqüència complir como deve en ambos encargos, ésto es, de Regidor y Médico: Salva la voluntat de Su Exma. Y Real Audiencia: renuncia al dicho Officio de Regidor, esperando se le acepte”...²²

²⁰ José Danón. *Protomédicos y Protomedicato en Cataluña*. Dynamis, 1966, 16, 205-217: Antonio Pla fou Protometge entre 1753 i 1766.

²¹ AHPC. Antonio Tereç, notari de Tàrrega. Capsa 2152, UD 4939, pàgs 93r-94r.

²² AHCU. Arxiu de l'Ajuntament de Tàrrega, 23.35, pàg 155.

1768 – 1790

A l'arxiu de la Universitat de Barcelona es conserva el Llibre del Protomedicat de Catalunya amb el registre de metges i farmacèutics examinats pel Protometge. A l'apèndix dedicat als farmacèutics n'hi consten uns quants amb el cognom Solsona i que han de ser familiars del nostre Antoni Solsona. En aquest registre, no hi ha cap farmacèutic de Barcelona ciutat: tots són de pobles.

Aquests aprovats com a farmacèutics es poden considerar com els primers amb un títol oficial, no com a admesos a la professió pel gremi o Col·legi després d'uns anys d'aprenentatge.

En el cas dels metges, aquest exàmens generen un conflicte amb la Universitat de Cervera, on hi havia Facultat de Medicina, però algun metge titulat per Cervera obté la doble titulació:

“Joseph Renyer, bachiller por Cervera, natural de Fondarella, obispado de Solsona y Corregimiento de Lérida, médico en Tàrrega, aprobado en 4 de julio del 1773.

Aquest Renyer, ja ens consta exercint el 1764.

Els farmacèutics que ens interessin són:²³

Nom	Població	Passado y aprobado maestro boticario en
Francisco Solsona	Palau d'Anglesola	6/11/1770
Domingo Solsona	Palau d'Anglesola	20/3/1776
Joseph Antonio Solsona	Tàrrega	11/7/1785
Joseph Ramon Solsona Perera	Palau d'Anglesola	21/9/1786
Antonio Solsona, mancebo bot	Palau d'Anglesola	4/10/1790

Joseph Antonio Solsona és fill d' Antoni Solsona farmacèutic de l'hospital de Tàrrega, tal com consta en el testament d'aquest.

29 d'agost del 1783

Testament d'Anton Solsona.

“In Christi nomine, amen. Jo, Anton Solsona, mestre Apotecari de la vila de Tàrrega, fill llegítim y natural de Joseph Solsona, també mestre Apotecari del poble del Palau d'Anglesola, i de Teresa (Solsona) y Rodríguez, cònjuges difunts, detingut en lo llit de ma-

laltia corporal per la qual temo morir, emperò per la gràcia del Senyor ab mon bon enteniment, sana memòria y ferm parlar... llogo 600 lliures a cada una de mes filles, Maria Teresa, Magina, Maria, y Antònia...instituhesc hereu universal en primer lloch a Josep Anton”...²⁴

5 d'octubre del 1783

Inventari dels béns d'Anton Solsona.

“Que com per evitar tota màcula de engany y evitar tota sospita de frau, lo Benefici de inventari sia de dret...Maria (Solsona) Castelltort, viuda de Anton Solsona, mestre Apotecari de la vila de Tàrrega...(segueix la relació de béns mobles i immobles)...

i el de la botiga d'Apotecari, al costat de la entrada de la casa:

Primo, dos picas de posar oli, la una de cabuda 140, y la altra de 30 quartans, buides.

Ítem, tres agerres per posar mel, buides, usades.

Ítem, xiprerets de vidre, 50.

Ítem, potets de vidre, 100.

Ítem, retortes de vidre, 4.

Ítem, castanyes de vidre, 6.

Ítem, pom oliers de vidre, 20.

Ítem, masses de vidre, 20.

Ítem, pots de pisa, entre grans y petits, 90.

Ítem, agerres de pisa, 12.

En los quals vasos de vidre, pots y demás, existeix vuy en la dita botiga de Apotecari, y que era pròpia del dit difunt Anton Solsona, y altres que tenia encarregats ab inventari y que son propis del Sant Hospital de la present cila de Tàrrega, ...la medicina simple y composta que també pertany a dit Sant Hospital...se ha enconrat pertanyent al dit difunt, estimada per Ramon Solsona y Miquel Pont, mestres Apotecaris, segons tarifa y a judici presencial, es son valor existent, de la quantitat de 435 lliures y 13 sous, moneda barcelonesa”...²⁵

Tenia, doncs, a la seva farmàcia particular, alguns medicaments i instrumental que són de la farmàcia de l'Hospital.

²³ Arxiu de la Universitat de Barcelona. *Llibre del Protomedicat de Catalunya*, 1768-1823. Apèndix: Mestres apotecaris aprovats pel Protomedicat, 1768-1799. Signatura 02.3011.1.

²⁴ AHPC. Joan Ignasi Terez, notari de Tàrrega. Capsa 2246, UD 5122, pàg 124v.

²⁵ AHPC. Joan Ignasi Terez, notari de Tàrrega. Capsa 2245, UD 5124, pàg 40v.

